

นโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ*
ADMINISTRATIVE POLICY TOWARD THE ELDERLY OF LOCAL
GOVERNMENT ORGANIZATIONS IN KANCHANABURI PROVINCE
UNDER NATIONAL STRATEGIC FRAMEWORK

พจมาลย์ สงวนศักดิ์

Potjaman Sanuangsak

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University, Thailand

E-mail: potjaman2018@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษานโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 2) ศึกษาวิเคราะห์การนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการการนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติที่ดีและเหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ เชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม สุ่มแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 383 คน ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้ว่าราชการจังหวัด 2) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง และ 4) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 16 คน วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบายการบริหารผู้สูงอายุคือ การเตรียมความพร้อมเพื่อสังคมสูงอายุให้มีคุณภาพด้วยการส่งเสริม พัฒนา ติดตาม และเผยแพร่องค์ความรู้และติดตามประเมินผลดำเนินการตามแผน 2) วิเคราะห์การนำนโยบายการบริหารไปปฏิบัติคือ จากการปฏิบัติขาดสวัสดิการการประกันรายได้ เนื่องจากนโยบายภาครัฐมีข้อจำกัดในการพัฒนานโยบาย และการประกาศนโยบาย ที่ไม่ชัดเจนและครอบคลุม ทุกภาคส่วนควรเข้ามามีส่วนร่วมเสนอแนะการแก้ไขปัญหา และ 3) เสนอแนวทางการนำนโยบายการบริหารผู้สูงอายุคือ การสร้างนวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

และสามารถเข้าถึงข้อมูล เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติอย่างเหมาะสม และสร้างกลไกการติดตาม ประเมิน การดำเนินงาน สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านงบประมาณ เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตโดยรวม
คำสำคัญ: นโยบาย, การบริหารผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กรอบยุทธศาสตร์ชาติ

Abstract

The objectives of the research article were to: 1) study administrative policy toward the elderly of local government organizations in Kanchanaburi province under national strategic framework, 2) study analyze administrative policy toward the elderly of local government organizations in Kanchanaburi province under the national strategic framework to implement, and 3) present guidelines for the administrative policy toward the elderly of local government organizations in Kanchanaburi province under the national strategic framework of a good and appropriate the national strategy to support an aging society. This was an integrated research design for mixed - method quantitative using questionnaires, purposive sampling. The sample group includes the elderly in Kanchanaburi province of 383 people. Using analyzed frequency, percentage, mean, standard deviation, and chi-square. And qualitative study document, in-depth interviews by purposive sampling, key informants such as 1) the provincial governor, 2) the provincial administrative organization, 3) the social development and security office staff, and 4) administrative organization executives and officers of 16 peoples. By content analyzing and summarizing. The research found that: 1) administrative policy toward the elderly are Preparing for a quality aging society by promoting, developing, monitoring and disseminating the body of knowledge and monitoring and evaluating the implementation of the plan. 2) analyze administrative policy to implement are from the practice of lack of welfare, income insurance Because government policies have limitations in policy development. And policy announcement unclear and comprehensive All sectors should be involved in suggesting solutions to problems. And 3) present guidelines for the administrative policy toward the elderly are creating innovations to support the lifestyle of the elderly and able to access information, learn and take appropriate action and make a tracking mechanism Evaluate the operation in line with the government's budget, economy and overall quality of life policy

Keywords: Policy, Management of The Elderly, Local Government Organizations, National Strategic Framework

บทนำ

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังก้าวสู่ “ศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ” ทั้งนี้เพราะจำนวนหรือขนาดและสัดส่วนของประชากรสูงอายุทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สถานการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทั้งในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ทำให้โครงสร้างประชากรของโลกในช่วงศตวรรษที่ 21 เคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า “ภาวะประชากรผู้สูงอายุ” สถานการณ์นี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากปรากฏการณ์ด้านประชากรศาสตร์กล่าวคือ การเพิ่มจำนวนประชากร (ทีมเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 2563) ในขณะเดียวกันอัตราการเกิดของประชากรทั่วโลกที่มีแนวโน้มลดลง บวกกับการที่ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้นเนื่องจากการรักษาพยาบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น และประชากรที่เกิดในยุค Baby Boomers ได้เข้าสู่วัยสูงอายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้หลายประเทศในโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมที่สำคัญ นั่นคือ การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุ โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ฝรั่งเศส สวีเดน ญี่ปุ่น (กรมสุขภาพจิต, 2564) ข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (WHO) มีการคาดการณ์ว่าจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2573 คาดว่าจะมีจำนวนประชากรสูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคนและจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2593 ทวีปเอเชียจะมีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลก โดยคาดว่าสัดส่วนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในทวีปเอเชียจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นซึ่งถือเป็นประเทศที่มีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลกและถือเป็นประเทศแรก ๆ ของโลกที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Super - aged Society) สำหรับประเทศไทยนั้น จำนวนผู้สูงอายุมีตัวเลขเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศซึ่งถือว่ามีอัตราการเติบโตเป็นอันดับ 3 ในทวีปเอเชีย รองมาจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น โดยประเทศไทยได้เข้าใกล้สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 (World Health Organization, 2021) เมื่อมีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของโลก และส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่นั้นนำไปสู่การพัฒนาประเทศตามไปด้วย (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2563) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพทางสังคม สถานะเศรษฐกิจการจ้างงาน และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในด้านสุขภาพและสังคม มีความเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงของสังคม และจะส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากรก้าวสู่สังคมประชากรผู้สูงอายุในอนาคต (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2545)

เมื่อปี พ.ศ. 2563 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวนมากกว่า 12 ล้านคน หรือร้อยละ 18 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และจะเพิ่มเป็นร้อยละ 20 ปัจจุบัน พ.ศ. 2564 พบว่า ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และกำลังจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า และคาดการณ์ว่า ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในปี

พ.ศ. 2565 และในปี พ.ศ. 2573 จะมีสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 26.9 ของประชากรทั้งประเทศ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐได้กำหนดให้สังคมสูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ และได้สานต่อแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ (พ.ศ. 2545 - 2565) เตรียมพร้อมสังคมไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งจากการประเมินผลแผนปฏิบัติการ ยังพบการดำเนินงานบางด้านที่ต้องปรับปรุง เช่น การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ และการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้น คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ จึงได้ปรับแผนปฏิบัติการ (พ.ศ. 2563 - 2565) ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงาน โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมให้ทุกภาคส่วนสามารถรับมือกับสังคมผู้สูงอายุได้ในอนาคต ทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และพัฒนาองค์ความรู้ ส่งเสริมบริการประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยกระทรวงสาธารณสุข ได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน กำหนดแนวทาง และเป้าหมาย เพื่อสร้างความตระหนักในกลุ่มวัยทำงานถึงความสำคัญของการเตรียมตนเองสู่การเป็นผู้สูงอายุที่สามารถดูแลตนเอง ดำรงชีวิตประจำวันและมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสร้างทัศนคติของคนในสังคมให้มองผู้สูงอายุเป็นผู้มีศักยภาพ ถือเป็น การเตรียมความพร้อมให้ทุกภาคส่วนสามารถรับมือกับสังคมผู้สูงอายุได้ ในอนาคตจะเห็นได้ว่า การขับเคลื่อนเรื่องเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุนั้น ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของผู้สูงอายุ แต่เป็นเรื่องของคนทุกวัย ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2564) เพื่อให้เกิดการดูแลที่ต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการ ความช่วยเหลือของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและครอบครัว โดยมีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม (อภิรักษ์ สนน้อย และคณะ, 2559)

จะเห็นได้ว่า การเข้าสู่สังคมสูงอายุส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาว ทั้งประเด็นงบประมาณ เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม ทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องจัดทำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุควบคู่กัน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมศักยภาพ คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการพัฒนาระบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัยให้มีประสิทธิภาพ มีระบบและการเข้าถึงบริการสุขภาพ บริการสาธารณะ และสวัสดิการสังคมเพื่อรองรับผู้สูงอายุ ตามมาตรฐาน และสร้างการมีส่วนร่วมการพัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนระบบการออมเพื่อยามเกษียณทั้งภาคสมัครใจ และภาคบังคับ รวมถึงการบูรณาการระบบที่เกี่ยวข้องกับการออมและการสร้างหลักประกันทางรายได้เมื่อยามสูงวัยอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสังคมสูงวัย สนับสนุนระบบการเรียนรู้ตลอดช่วงอายุและรู้เท่าทันสถานการณ์ และสอดคล้องภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีนวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ และสามารถเข้าถึงได้อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ และรองรับ

สังคมสูงวัยที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลสามารถเชื่อมต่อกันได้ระหว่างหน่วยงาน สำหรับการดูแลผู้สูงอายุจากหน่วยงานในภาครัฐและเอกชน ได้มีการเข้าถึงระบบบริการที่ดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จนได้รับรางวัลโครงการนวัตกรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี และเป็นต้นแบบในการพัฒนาท้องถิ่น และที่ผ่านมา พบว่า กำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นคือ กลุ่มผู้สูงอายุ โดยเข้ามาขับเคลื่อนและสร้างความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้การสนับสนุนและดูแลคุณภาพของผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีนโยบายในการบริหารผู้สูงอายุ (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2560) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งได้รับการถ่ายโอนการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในมาตรา 16 (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยเน้นการสร้างนโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและศึกษานโยบายการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงาน และเป็นรูปแบบของการพัฒนาการดำเนินงานในมิติใหม่ที่สุดสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตลอดจนถึงเสนอแนะการพัฒนากระบวนการจัดการผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติที่ดีและเหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 ด้านประชากร (Population) คือ ประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดกาญจนบุรี รวมจำนวน 131,129 คน (กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, 2563)

1) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ ประชากรที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนแบ่งตามสัดส่วนจากจำนวนประชากรในอำเภอ 13 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาญจนบุรี ท่าม่วง ท่ามะกา พนมทวน ไทรโยค ด่านมะขามเตี้ย บ่อพลอย ทองผาภูมิ อำเภอศรีสวัสดิ์ ห้วยกระเจา สังขละบุรี หนองปรือ และเลาขวัญ ใช้สูตรคำนวณตามสัดส่วนของประชากร (โยธิน แสงวดี, 2551) และสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายโดยจับฉลาก จำนวน 383 คน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970)

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยคัดเลือกแบบเจาะจงเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) ผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1 คน และ 4) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 13 คน จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีระยะเวลาในการทำงานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ 5 ปีขึ้นไป

1.2 ด้านเนื้อหา ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, A. H., 1954) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2565 - 2584) กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และบริบทผู้สูงอายุ

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โดยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายผู้สูงอายุ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.50 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน (Checklist) 2) นโยบายการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967) (โดยแบ่งช่วงของคะแนน ได้แก่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง มีปานกลาง 4 หมายถึง มาก และ 5 หมายถึง มากที่สุด) และ 3) ข้อเสนอแนะ และเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) วิเคราะห์การนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ และ 3) นำเสนอแนวทางการนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดีและเหมาะสม

3. ด้านการเก็บข้อมูล คือ ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 นโยบายการบริหารผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะที่ 2 วิเคราะห์นโยบายการบริหารและเสนอแนวทางการนํานโยบายการบริหารที่ดีและเหมาะสม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล คือ เชิงปริมาณด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถอดรหัสด้วยการลดทอนข้อมูลแบบตีความสร้างข้อสรุปจัดหมวดหมู่และสรุปประเด็น

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.62 และเพศชาย ร้อยละ 38.38 มีอายุ 60 - 64 ร้อยละ 42.30 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 75.20 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 60.31 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 49.09 ไม่ได้ทำงาน ร้อยละ 42.04 และ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในชุมชน ร้อยละ 55.10

การศึกษานโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า ผู้สูงอายุมีอัตราส่วนพึ่งพิงในวัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ แสดงโดยภาพรวมและรายด้าน

นโยบายการบริหารผู้สูงอายุ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ	N = 383		ระดับ	
	\bar{X}	SD	แปลผล	ลำดับที่
1. ความต้องการการสนับสนุนจากครอบครัว	4.59	0.75	มากที่สุด	4
2. ความต้องการด้านการประกันรายได้	4.71	0.56	มากที่สุด	2
3. ความต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน	4.57	0.92	มากที่สุด	5
4. ความต้องการที่จะลดความพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลง	4.69	0.61	มากที่สุด	3
5. ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ	4.51	0.56	มากที่สุด	6
6. ความต้องการทางกายและจิตใจ	4.45	0.65	มาก	7
7. ความต้องการทางเศรษฐกิจ	4.76	0.47	มากที่สุด	1
โดยภาพรวม	4.61	.65	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 จากความคิดเห็นผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง (\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.65) มี 7 ด้าน ได้แก่

1. ความต้องการการสนับสนุนจากครอบครัว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.75) ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัวในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
2. ความต้องการด้านการประกันรายได้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.56) ผู้สูงอายุต้องการให้มีการสนับสนุนงบประมาณประกอบอาชีพ และต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่างหรือบางกิจกรรมในหมู่บ้าน ชุมชน และสังคม
3. ความต้องการมีชีวิตร่วมกับในชุมชน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.92) ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชนด้านต่าง ๆ และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาด้านจิตใจ เศรษฐกิจ ของชมรมผู้สูงอายุ
4. ความต้องการที่จะลดความพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับน้อย ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.61) ผู้สูงอายุต้องการให้ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตที่สามารถใช้ได้ด้วยตนเอง
5. ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56) ผู้สูงอายุต้องการเข้าร่วมกิจกรรมสืบทอด วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ทางชุมชนจัดขึ้น และอยากให้มีการจัดกิจกรรมวันอาทิตย์เพื่อให้ครอบครัวได้มีเวลาอยู่ร่วมกัน
6. ความต้องการทางกายและจิตใจน้อยลง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.65) ผู้สูงอายุต้องการการตรวจสุขภาพประจำปี และมีการให้คำปรึกษา
7. ความต้องการทางเศรษฐกิจน้อยลง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.47) ผู้สูงอายุต้องการส่งเสริมสนับสนุนด้านการจัดหาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์

นอกจากนี้ พบว่า หน่วยงานมีการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพด้วยการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุด้วยการติดตาม ประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ รวมถึงจังหวัดกาญจนบุรี มีนโยบายการพัฒนาผู้สูงอายุที่ให้ส่วนราชการนำไปปฏิบัติ ได้แก่ 1) หลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ 2) การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3) ปลุกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าการสนับสนุนส่งเสริมผู้สูงอายุ

การศึกษาวิเคราะห์การนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ พบว่า ได้พบปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารผู้สูงอายุคือ ผู้สูงอายุขาดสวัสดิการในด้านการประกันรายได้ นโยบายภาครัฐมีข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมโครงการด้านผู้สูงอายุ งบประมาณจากส่วนกลางไม่ทั่วถึง รัฐบาลให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจมากกว่าผู้สูงอายุ ขั้นตอนการจัดทำเอกสารค่อนข้างยากการเบิกจ่ายงบดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีรายได้น้อย ขาดผู้ดูแลใกล้ชิด ว่างานและไม่มีรายได้เป็นของตัวเอง และต้องการมีสวัสดิการ ดังผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “จากการนำนโยบายมาปฏิบัติได้พบปัญหา

ว่าผู้สูงอายุขาดสวัสดิการในด้านการประกันรายได้ และการดูแล รวมถึงการเข้าถึงสวัสดิการ เนื่องจากนโยบายของภาครัฐ ระเบียบกฎหมายมีข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรม/โครงการด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจเป็นภารกิจที่ซ้ำซ้อนที่มีหน่วยงานอื่นทำอยู่ก่อนแล้ว “ไม่สามารถดำเนินการได้” (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 12, 2563)

ด้านการพัฒนานโยบายการบริหารผู้สูงอายุ พบว่า การสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อนำข้อมูลไปทำแผนการพัฒนาท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาผู้สูงอายุแห่งชาติ ซึ่งหน่วยงานร่วมกับ อสม. จัดโครงการให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมจัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงอายุ และจัดหารายได้เพื่อช่วยเหลือในด้านสวัสดิการด้านรายได้ ตั้งผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “การจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมาก สามารถใช้ฐานข้อมูลผู้สูงอายุเป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา การสนับสนุน และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น รายได้ อาชีพ เป็นต้น” (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 11, 2563)

ด้านการประกาศนโยบายการบริหารผู้สูงอายุ พบว่า มีการประกาศนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในหลายด้าน ทั้งการบริการด้านสวัสดิการสังคม และสังคมสงเคราะห์ มีนโยบายร่วมกับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานเชื่อมโยงภาคีทุกภาคส่วนในการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองอย่างทั่วถึง ซึ่งปัญหาที่พบคือ ความไม่ชัดเจนในด้านนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาลที่ดูแล ส่งผลให้ไม่ครอบคลุมทุกด้าน ตั้งผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “หน่วยงานมีการประกาศนโยบายในการบริการด้านสวัสดิการสังคม และสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน แก่ผู้ที่ประสบปัญหาเดือดร้อนโดยปัจจุบันทันด่วน หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ จะต้องได้รับการแก้ไขโดยฉับพลันทันท่วงที การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก การช่วยเหลือคุ้มครองผู้สูงอายุที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือทารุณกรรมหรือถูกละเลยทอดทิ้ง การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี การให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุตามโครงการส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุใช้ชีวิตในชุมชน เป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ ประสบความเดือดร้อนเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่ม การสนับสนุนที่อยู่อาศัย” (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 10, 2563)

ด้านการติดตามและประเมินผลนโยบายการบริหารผู้สูงอายุ พบว่า มีการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินการจัดโครงการผู้สูงอายุ เพื่อต่อยอดในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป แต่ในบางโครงการยังขาดการติดตามการดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องร่วมเสนอแนะวิธีการ แก้ไขปัญหา และอุปสรรค ตั้งผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลนโยบายที่ได้ประกาศขึ้น เพื่อปรับปรุงการจัดทำนโยบายต่อไป” (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 3, 2563)

การนำเสนอแนวทางการการนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติที่ดีและเหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำการสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อนำข้อมูลไปทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาผู้สูงอายุแห่งชาติ ร่วมกันทุกภาคส่วนจึงต้องทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการเพื่อนำนโยบายด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ตลอดจนการสร้างกลไกการติดตามผลการดำเนินงาน การดำเนินงานตามเป้าประสงค์เป็นผลสัมฤทธิ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยมี 4 เป้าประสงค์ ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ 1 มีการบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก ส่งเสริมการปฏิบัติ มีการเชื่อมโยงแผนระดับนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ยกระดับหน่วยงานเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ และสร้างความร่วมมืองาน ด้านผู้สูงอายุระหว่างประเทศ ดังผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “โดยการจัดทำโครงการเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ ส่งเสริมรายได้ผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ/ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือให้การสนับสนุนทั้งด้านบุคลากร/งบประมาณและให้ความสำคัญกับประเด็นผู้สูงอายุเป็นอย่างดี” (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 3, 2563)

เป้าประสงค์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกวัย ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมให้มีงานทำ มีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคมผ่านเครือข่ายและกลไกในระดับพื้นที่ และคนทุกวัยมีการเตรียม ความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “ควรมีการจัดตั้งและพัฒนาบริการทางด้านสังคมในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด โดยเน้นการให้บริการถึงบ้านและมีการสอดประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและทางสังคม โดยครอบคลุมบริการ ดังต่อไปนี้ บริการเยี่ยมบ้าน ระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล จัดตั้งระบบเฝ้าระวังเกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ให้ความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครผู้ดูแล” (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 10, 2563)

เป้าประสงค์ที่ 3 ผู้สูงอายุได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง ผลักดันและขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง พร้อมทั้งสร้างระบบคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทในพื้นที่ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและ พิทักษ์ประโยชน์อย่างทั่วถึง ดังผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “ท้องถิ่นได้รับโอนภารกิจมาให้ดำเนินการต่อจากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนา 5 ปี โดยได้จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ได้แก่ ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุโดยตั้งเป็นเอกเทศ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสถานสงเคราะห์ แต่มีทั้งแยกออกจากสถานสงเคราะห์ และศูนย์บริการโดยชุมชน” (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แห่งที่ 3, 2563)

เป้าประสงค์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจ ต่อคุณภาพการให้บริการ โดยออกแบบการบริการที่ยืดหยุ่นเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม ดังผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “หน่วยงานได้จัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุข 2) บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน 3) บริการให้ความรู้ แนะนำการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ดูแล 4) บริการตรวจสุขภาพประจำปี 5) บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคร้ายไข้เจ็บเป็นรายบุคคล และ 6) บริการด้านกายภาพบำบัด” (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 12, 2563)

อภิปรายผล

จากการศึกษานโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ มีการเตรียมความพร้อมเพื่อสังคมสูงอายุให้มีคุณภาพด้วยการส่งเสริม พัฒนา ติดตาม และเผยแพร่องค์ความรู้และติดตามประเมินผลดำเนินการตามแผน โดยมีนโยบายการพัฒนาผู้สูงอายุไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1) มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ 2) มาตรการการให้การศึกษและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3) มาตรการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่ามีการสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญในผู้สูงอายุ ดังนั้น ต้องเตรียมความพร้อมวางแผนชีวิตก่อนที่จะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ และนโยบายด้านคุ้มครองทางสังคม 4 มาตรการ ได้แก่ 1) ด้านรายได้ 2) ด้านสุขภาพ 3) ด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 4) ด้านบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน ผักกวนท์ ไคร้ครวญ ได้ศึกษาความจำเป็นในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ พบว่า ความจำเป็นในการพัฒนาผู้สูงอายุ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม โครงการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ มีความแตกต่างกันที่สุด ซึ่งมีค่า PNI = 0.20 ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างเตรียมการรองรับระบบการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิต และสภาพแวดล้อมที่ดี 2) ด้านสุขภาพกาย โครงการตรวจสุขภาพประจำปีผู้สูงอายุ มีความแตกต่างกันที่สุด ซึ่งมีค่า PNI = 0.17 ควรจัดโครงการคัดเลือกผู้สูงอายุสุขภาพดี เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุหันมาดูแลตนเอง 3) ด้านสังคม โครงการจัดทัศนศึกษาดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ มีความแตกต่างกันที่สุด ซึ่งมีค่า PNI = 0.14 ควรจัดโครงการการสร้างจิตสำนึกสาธารณะความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน 4) ด้านสุขภาพจิต โครงการการพบปะสังสรรค์จัดงานรื่นเริง ในวันสำคัญต่าง ๆ มีความแตกต่างกันที่สุด ซึ่งมีค่า PNI = 0.10 ควรจัดโครงการอาสาสมัครเฝ้าระวังใส่ใจผู้สูงอายุเพื่อลดช่องว่างระหว่างวัย และ 5) ด้านเศรษฐกิจ โครงการให้ความรู้ด้านการออมและการหารายได้เพิ่ม เพื่อสร้างหลักประกันยามชราภาพ มีความแตกต่างกันที่สุด ซึ่งมีค่า PNI = 0.09 ควรส่งเสริมอาชีพด้านศิลปกรรมสร้างรายได้ (ผักกวนท์ ไคร้ครวญ, 2558)

จากการศึกษาวิเคราะห์การนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ จากการวิเคราะห์นโยบายของผู้สูงอายุขาดสวัสดิการในด้านการประกันรายได้ เนื่องจากภาครัฐมีข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมโครงการด้านผู้สูงอายุ งบประมาณจากส่วนกลางไม่ทั่วถึง มีขั้นตอนการจัดทำเอกสารที่ค่อนข้างยากซับซ้อนเกี่ยวกับการเบิกจ่ายบุคคลผู้สูงอายุ และนโยบายไม่ชัดเจนและครอบคลุมสวัสดิการที่ต้องการ เช่น การส่งเสริมรายได้ น้ำเพชร ต้นสัก ได้ศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุภายใต้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วม รวมถึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ จึงทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง เนื่องจากผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มและมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่บ้าน รวมถึงการให้ความสำคัญในการร่วมกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ และระดับความต้องการด้านสุขภาพ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้สูงอายุยังมีความต้องการด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เมื่อก้าวเข้าสู่วัยสูงวัยเป็นวัยในช่วงท้ายของชีวิต เป็นช่วงที่ควรได้รับการช่วยเหลือ ปรึกษา ประคับประคองจากสังคม มีการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในสังคมเป็นการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ (น้ำเพชร ต้นสัก, 2558)

จากการนำเสนอแนวทางการการนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติที่ดีและเหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สำรวจปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ แล้วนำข้อมูลไปทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับแผนพัฒนาผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยทุกภาคส่วนจึงต้องทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการเพื่อนำนโยบายด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง รวมถึงการสร้างนวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ และสามารถเข้าถึงข้อมูล เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติอย่างเหมาะสม และสร้างกลไกการติดตาม ประเมินการดำเนินงาน สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้แก่ งบประมาณ เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต ดังที่ กานดา เตชะขันหมาก ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี พบว่า มีการบริหารงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การจัดองค์การ การบรรจุวัดดูประสงค์ การวางแผน การมีส่วนร่วมของประชาชน การควบคุมและการประเมินผล การจัดคนเข้าทำงาน การกระจายอำนาจ และการงบประมาณ ในด้านของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี พบว่า ผู้สูงอายุมีจิตใจ สังคม ร่างกาย สติปัญญา เศรษฐกิจ และการพัฒนาตนเอง และด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในจังหวัดลพบุรี ในเชิงปฏิฐานในระดับน้อย ได้แก่ 1) การบรรจุวัดดูประสงค์ 2) การควบคุมและการประเมินผล 3) การงบประมาณ และ

4) การมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทุกด้านให้มีความสัมพันธ์ และสมดุลกันในทุกด้าน (กานดา เตชะชั้นหมาก, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ด้านนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานมีการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพด้วยการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุด้วยการติดตาม ประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ รวมถึงต้องมีการเตรียมความพร้อมวางแผนชีวิตก่อนที่จะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านกิจกรรมการใช้เวลาว่าง ด้านสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และด้านที่อยู่อาศัย ด้านการวิเคราะห์การนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ ผู้สูงอายุขาดสวัสดิการในด้านการประกันรายได้ นโยบายภาครัฐมีข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมโครงการด้านผู้สูงอายุ และการทำงานที่ซ้ำซ้อน รวมถึงขาดการติดตามการดำเนินงาน ด้านแนวทางการการนำนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติที่ดีและเหมาะสมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ การนำข้อมูลไปทำแผนการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยทุกภาคส่วนร่วมกันอย่างบูรณาการเพื่อนำนโยบายด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ตลอดจนการสร้างกลไกการติดตามผลการดำเนินงาน การดำเนินงานตามเป้าประสงค์เป็นผลสัมฤทธิ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นแบบแผนการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ตรงจุดว่าผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านใดบ้าง และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรศึกษาความต้องการผู้สูงในมิติต่าง ๆ เช่น สวัสดิการจากภาครัฐ การเข้าถึงด้านการรักษาพยาบาล หรือการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2564). ก้าวอย่างของประเทศไทย สู่ ‘สังคมผู้สูงอายุ’ อย่างสมบูรณ์แบบ. เรียกใช้เมื่อ 9 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>
- กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง. (2563). ข้อมูลสถิติจำนวนประชากรจังหวัดกาญจนบุรี. เรียกใช้เมื่อ 19 พฤษภาคม 2563 จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/home.aspx>

- กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. (2564). ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลตาม care plan. เรียกใช้เมื่อ 9 สิงหาคม 2564 จาก <http://healthkpi.moph.go.th/kpi2/kpi/index/?id=1392>
- กานดา เต๊ะชั้นหมาก. (2558). รูปแบบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2545). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ทีมเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2563). สแกนเจเนอเรชันคนไทย พลังสำคัญผลักดันเศรษฐกิจ ดิจิตอล. เรียกใช้เมื่อ 19 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/content/475518>
- น้ำเพชร ต้นสัก. (2558). ความต้องการของผู้สูงอายุภายใต้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ผกาวันท์ ไคร่ครวญ. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นต่อโครงการของสมาชิกชมรมสูงอายุเมืองพัทยา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2563). อนาคตสถานการณ์แรงงานไทย...ในมุมมองด้านตลาดแรงงาน. เรียกใช้เมื่อ 19 พฤษภาคม 2563 จาก <http://www.mol.go.th/academician/content/page/13234>
- โยธิน แสงวดี. (2551). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). สรุปข้อมูลโครงการนวัตกรรมที่ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 10. (26 กันยายน 2563). เรือนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ. (พจนมาลย์ สงวนศักดิ์, ผู้สัมภาษณ์)

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 11. (26 กันยายน 2563). เรื่องนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ. (พจมาลย์ สงวนศักดิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 12. (23 กันยายน 2563). เรื่องนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ. (พจมาลย์ สงวนศักดิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งที่ 3. (23 กันยายน 2563). เรื่องนโยบายการบริหารที่มีต่อผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ. (พจมาลย์ สงวนศักดิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- อภิรักษ์ สนน้อย และคณะ. (2559). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ในจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), 153-169.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.
- World Health Organization. (2021). Definition of an older or elderly person: Proposed Working Definition of an Older Person in Africa for the MDS Project. Retrieved July 19, 2021, from <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/index.html>